

Recentne slike, slikocrteži i crteži Tonija Franovića vezani su uz prirodu i mijene godišnjih doba na vegetaciji, motivima koji su u recentnoj umjetnosti iz područja tradicionalne štafelajne slike u velikoj mjeri transplantirani u medij fotografije, umjetničkog ambijenta i *land-art* – a, dok se u slikarskom mediju sramežljivo provlače kroz širu temu kontinentalnog i mediteranskog pejzaža. To je, bez sumnje, posljedica teorijskog stava kako je u umjetnosti 20. i 21. stoljeća pojam *lijepoga* u velikoj mjeri prognan iz slikarstva, pa se na motive cvijeća i vegetacije gleda pomalo podozrivo, kao da se u ideološkom smislu radi o svojevrsnoj slikarskoj malograđanštini, ili slikarstvu koje se tek želi dopasti promatraču.

Slikarska produkcija ove teze sve više demantira, jer se u slikarstvo na velika vrata nezaustavljivo vraćaju hedonizam, boja, meditativnost i raskoš. U potrebi za intimnijim prizorima prirode i mijena godišnjih doba, recentno slikarstvo toga tipa u svojem „intimističkom nastupu označuje povratak boji, suptilnoj sugestiji oblika, čime se ostvaruju pretpostavke slikarstva čistog oka; nastupa načelo *saper vedere*, umjesto *saper construire*, naglašava se vrijednost materije i fature“¹, odnosno, vraća se na ishodišta intimističkog slikarstva tridesetih i četrdesetih godina 20. stoljeća.

Do sada smo kod Tonija Franovića mogli sustavno slijediti stilsku liniju ekspresionističkih ishodišta kroz naglašenu vrijednost boje uz građenje kompozicijskih odnosa na slici debelom obrisnom crnom linijom. Slikar i u novim radovima zadržava skicoznost pristupa motivu čak i kada se radi o slikanju akrilom, iako površina crteža ili slike nikada do sada nije bila toliko dinamički pokrenuta i uznemirena da bi izazivala iritaciju. Ravnoteža između Franovićevoeg ekspresionističkog vokabulara i intimističkog ugođaja promatranja prirode vodi nas do teze kako „intimizam nije stilsku kategoriju, već umjesto stilske ili morfološke odrednice pod ovim terminom razmatramo određeno stanje duha u našem

slikarstvu“.² No, u novim se radovima dogodio izvjestan morfološko-duhovni pomak koji do sada nije bio vidljiv u tako velikom rasponu.

Registar slikarskih tema i motiva nije promijenjen, ali se po prvi puta javlja pomalo dezintegrirani pejzaž koji nas u jednom dijelu radova vodi do nadrealističkih impulsa, a u drugom pravcu prema halucinantnom pejzažu *graffiti-art*- a suvremene američke ili čak *tribal* slikarske tradicije. Svaka je slika ili crtež bez sumnje stvarana u jednom specifičnom, emotivno povišenom stanju svijesti, u trenutku kada je teško razdvojiti vanjski poticaj za stvaranje od onog skrivenog, unutrašnjeg, u kojemu je motiv tek dobro zamaskirani *alibi* za prenošenje vlastite struje svijesti u sliku ili na papir. Uz sve intimističko-realističke reference slikarskog svijeta Tonija Franovića, novi radovi postaju sve više hermetični i autoreferencijalni, kao da se sâm umjetnik skriva iza mnogih lica prirode, u spretnoj i vještoj metamorfozi stilskih inačica – herezi koja se u našem modernom/suvremenom slikarstvu možda jedino može *oprostiti* Ferdinandu Kulmeru.

Pa i kada nas s Franovićevih platnâ tobože benigno bombardiraju užarene boje nekog divljeg južnog predjela, u njima je uvijek skrivena neka samo umjetniku samo kataklizmička i istovremeno dekadentna melankolija Juga, jednako kao što u hladnom, crno-bijelom zimskom umiranju totalno pozitivno intonirano pulsira novo buđenje i obnavljanje.

Iva Körbler

Bilješke:

¹ Domac-Ceraj, Smiljka: *Intimizam u hrvatskom slikarstvu* (katalog izložbe), Moderna galerija, Zagreb, 2009; 6

² Isto; 7